

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2011

POLISH

HIGHER LEVEL

**Monday, 13 June
Afternoon, 1.30 p.m. – 4.30 p.m.**

Język polski

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie odpowiedz na pytania. Wykonaj wszystkie trzy części. Odpowiadaj własnymi słowami, wyłącznie w języku polskim.

maksymalna liczba punktów: 100

Pal sześć zamiast dwudziestu

Od 15 listopada 2010 r. obowiązuje w Polsce zakaz palenia w miejscach publicznych. Nowe prawo wyrzuca na ulicę tysiące osób. Wyjdą, by zapalić papierosa.

1. Teoretycznie nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia wprowadza zakaz palenia w miejscach publicznych. W praktyce zmiany będą zauważalne głównie w teatrach i w lokalach. Byłyby również widoczne i na stadionach, gdyby ktoś miał pomysł na egzekwowanie tam przepisów. Od lat już nie do pomyślenia jest palenie przy biurku w pracy, w hali dworca, szpitalnej poczekalni czy autobusie. Każda firma, uczelnia bądź dworzec może – jak do tej pory – wyznaczyć u siebie palarnię.

2. Palaczowi za złamanie zakazu grozi mandat do 500 złotych, a o sprawcy, który ma żarzący się papieros w ręku, można jak najbardziej powiedzieć, że został złapany na gorącym uczynku. Chociaż 500 złotych kary to dużo w Polsce, w Irlandii byłby to wymarzony mandat. Tam, gdy palacz się zapomni, musi zapłacić aż 3,7 tysiąca euro. A jeśli zapomnienie dopadnie go w lokalu, tak samo zostanie ukarany jego właściciel.

3. Po II wojnie światowej w Polsce paliło 80 procent mężczyzn. Kto się nie zaciągał, był podejrzany. „Myślano: chyba jest chory; pewnie ma gruźlicę” – mówi dyrektor firmy uczącej pracowników korporacji, jak zerwać z nałogiem. Takie podejście nie było tylko polską specjalnością, o czym każdy mógł się przekonać w kinie. Nie sposób było wyobrazić sobie pełnokrwistej postaci bez papierosa. Papieros w rękach kobiet dowodził śmiałości, ekscentryzmu i był, rzecz jasna, narzędziem uwodzenia. W przypadku mężczyzn zwiastował nie tylko siłę charakteru, ale i pewną nonszalancję.

4. Dziś – także w kinie – obowiązuje bieganie i zdrowa dieta, a papieros stał się atrybutem buntu przeciwko pozbawionemu grzeszków stylowi życia. Buntu raczej niepromowanego, ponieważ wnioski są klarowne jak powietrze w barze z zakazem palenia. W porównaniu z rokiem 2005, w którym w filmach odnotowano aż 4 tysiące scen palenia, rok 2009 okazał się niemal wolny od dymu – zaledwie 1935 razy mogliśmy na ekranie oglądać palaczki, palaczy, zadymione bary, popielniczki i zmięte opakowania.

5. W Europie zadymiona przestrzeń też się kurczy. Nie na ekranie, lecz w rzeczywistości: 29 państw wprowadziło już zakazy podobne do tych w Polsce (ale z naszych sąsiadów tylko Niemcy i Litwa). W biurach pali się już od dawna w wyznaczonych miejscach, choć ciągle wychodzenie to – jak przekonują badania – stracony pieniądź. Otóż firma OnePoll.com przyjrzała się w tym roku pracy dwu i pół tysiąca palaczy z Wielkiej Brytanii. Okazało się, że przeciętny nałogowiec organizuje

sobie przynajmniej cztery 15-minutowe przerwy na dymka. Każdego dnia pracuje więc o godzinę za krótko. Rocznie daje to do 30 dni wolnych od pracy.

6. „Szukanie miejsc, gdzie można spokojnie zapalić, choć kreatywne, może być groźne” – uważa profesor Urszula Jarecka, socjolożka z Polskiej Akademii Nauk. – „Rośnie prawdopodobieństwo, że pracownik znajdzie kącik w miejscu ustronnym, acz niebezpiecznym, na przykład obok rur z gazem lub substancji niebezpiecznych. Stąd tylko krok do pożaru.” Może dlatego niektóre firmy opłacają specjalne terapie dla palaczy? Efekt jest zdumiewający. Od 50 do 90 procent palaczy po sześciogodzinnej terapii zaklina się, że skończyło z dymieniem.

7. Szacuje się, że pali 23 procent Polaków, ale nie wszyscy lubią siedzieć w dymie, skoro 41 procent rodaków właśnie z powodu zadymienia nie chodzi do pubów czy barów. Wygląda na to, że gdy w lokalach dymu będzie mniej, klientów może być więcej. Zwłaszcza, że na miejscu pozostaną nawróceni na niepalenie palacze. „Bo tak naprawdę goście nie przychodzą, by napić się piwa i zapalić papierosa, ale by spotykać innych ludzi” – wyjaśnia właściciel warszawskiego lokalu.

8. Jeśli więc ludzie nie przestaną spotykać się w knajpach, mogą zostawić tam więcej pieniędzy. Skoro bowiem do piwa nie podymią, to kupią orzeszki czy paluszki, by motorykę zapalania papierosa i unoszenia go do ust zastąpić przegryzaniem. Czynności te pozwolą rozładować napięcie związane z brakiem nikotyny. Zazwyczaj rzucenie nałogu uwalnia zmysły i człowiek szuka wtedy smakołyków. Przy okazji tyje. To zaś oznacza, że kilka procent społeczeństwa może wkrótce przerzucić się na większe rozmiary ubrań – z konsekwencjami dla obrotów branży odzieżowej.

9. Ale większość zyska nie na wadze, lecz na zdrowiu. Potwierdzają to lekarze, którzy twierdzą, że efekt wprowadzenia zakazu palenia w miejscach publicznych widać natychmiast. Wystarczy zerknąć do szpitalnych rejestrów, żeby stwierdzić, iż momentalnie ubywa chorych z zawałami serca i udarami mózgu.

10. „Ten zakaz skazuje mnie na samotność w lokalu” – martwi się niepalący informatyk, który chętnie spędza czas z palaczami, bo według niego w czasach antynikotynowego terroru są to ludzie ekscentryczni, którzy nie poddali się modzie. Do tego – jego zdaniem – zadymiona atmosfera sprzyja twórczym rozmowom.

11. „Ten zakaz pozbawia ludzi prawa do tego, by nie byli idealni” – oburza się właściciel klubu z Krakowa. – „A przecież do knajpy chodzi się, by grzeszyć, pogrążyć do woli w nałogach i złych nawykach.”

Opracowano na podstawie tygodnika „Przekrój” 46/2010

ZADANIA

CZEŚĆ I

(30/100)

1. Wyjaśnij własnymi słowami (tj. bez używania sformułowań zawartych w tekście) znaczenie podanych wyrażen i sformułowań. (5)
 - a) „**pal sześć**” (tytuł) (1)
 - b) „**pełnokrwista postać**” (akapit 3) (1)
 - c) „**zaklinać się**” (akapit 6) (1)
 - d) „**nawróceni na niepalenie palacze**” (akapit 7) (1)
 - e) „**przerzucić się na coś**” (akapit 8) (1)
2. „**O sprawcy, który ma żarzący się papieros w ręku, można jak najbardziej powiedzieć, że został złapany na gorącym uczynku.**” (akapit 2) Wyjaśnij, na czym polega humor tego zdania. (5)
3. Na jakiej podstawie autor tekstu twierdzi, że lokale w Polsce mogą mieć więcej klientów dzięki nowej ustawie? (5)
4. Według przeczytanego tekstu, jakie są wady czy ciemne strony zakazu palenia w miejscach publicznych? Podaj pięć przykładów. (5)
5. Opierając się na powyższym tekście, napisz własnymi słowami, jak historia kina odzwierciedla zmianę nastawienia opinii publicznej do palaczy i palenia. (5)
6. „**[Palacze] w czasach antynikotynowego terroru [to] ludzie ekscentryczni, którzy nie poddali się modzie, [a] zadymiona atmosfera sprzyja twórczym rozmowom.**” Czy zgadzasz się, czy nie zgadzasz ze stwierdzeniem w akapicie 10 dotyczącym typu osobowości palacza? Odpowiedź uzasadnij. (5)

CZEŚĆ II

(30/100)

„**Ten zakaz pozbawia ludzi prawa do tego, by nie byli idealni. A przecież do knajpy chodzi się, by grzeszyć, pograżać do woli w nałogach i złych nawykach.**” (akapit 11)

Używając około 100 słów, skomentuj powyższy cytat.

CZEŚĆ III

(40/100)

Używając około 300 słów, napisz wypracowanie na jeden z następujących tematów:

1. „**Moda na zdrowy tryb życia – wielka przesada czy nakaz naszych czasów?**”

ALBO

2. „**Ludzie są zwykle na tyle szczęśliwi, na ile sami sobie postanowią.**” – Abraham Lincoln (16. prezydent Stanów Zjednoczonych: 1809-1865)